Kadernota
Begroting 2021

Inhoudsopgave

1. Voorwoord/Leeswijzer 3
2. Inleiding 5
3. Financieel kader 2021 – 2024 7
4. Ontwikkelingen 9
5. Collegeprogramma 15
6. Autonome ontwikkelingen / Nieuw beleid 16
7. Strategische investeringsagenda 18
8. Dekkingsvoorstellen 23
9. Verloop algemene reserve 30
10. Financieel-technische uitgangspunten 31

1. VOORWOORD/LEESWIJZER

De komende jaren zullen in het teken staan van forse investeringen. Wij zijn ervan overtuigd dat dit belangrijk is voor de toekomst van Ridderkerk en haar inwoners en ondernemers. Jong en ouder. We investeren fors in scholen en sporthuisvesting. De buitenruimte krijgt een stevige groene impuls. Ook worden de bereikbaarheid en verkeersveiligheid van Ridderkerk flink ondersteund. Geluidsklachten worden serieus genomen en voorzien van een concrete aanpak. Voor de energietransitie wordt een aanzienlijke voorziening gecreëerd. Tegelijk blijft Ridderkerk een gemeente met oog voor de kwetsbare inwoners. Dit alles is begrepen in de voorliggende kadernota.

Ridderkerk verkeert in een bijzondere financiële situatie: een zeer aanzienlijke reservepositie en prima financiële kengetallen. Maar intussen is het meerjarenperspectief niet langer structureel sluitend. Het zijn als het ware tegenovergestelde grootheden. Hierbij stonden we bij de commissiebijeenkomst van 20 februari 2020 uitvoerig stil, waarbij ook in bredere zin ‘financiële techniek’ met u is gedeeld. Dat is een waardevolle investering bij de behandeling van de kadernota.

Aan deze 'Kadernota Begroting 2021' is het achterliggende ruim half jaar hard gewerkt. Onze gehele organisatie heeft waardevolle bijdragen geleverd om een integraal financieel perspectief te kunnen presenteren. Daartoe zijn financiële tegenvallers in kaart gebracht en zijn alle ambities uit het collegeprogramma van een financiële vertaling voorzien. Ook zijn inhoudelijke afwegingen geconcretiseerd om bijvoorbeeld budgetten af te bouwen of juist te intensiveren.

De kadernota is als volgt ingedeeld:
- hoofdstuk 2 schetst inleidend de grote lijnen van inkomsten en uitgaven;
- hoofdstuk 3 gaat in op de gekozen aanpak en het financiële perspectief;
- hoofdstuk 4 gaat in op de koppeling van de ontwikkelingen aan onze ambities;
- hoofdstuk 5 hier wordt het collegeprogramma financieel vertaald waar dat nog niet had plaatsgevonden;
- hoofdstuk 6 benoemt de uitwerking van autonome ontwikkelingen en de financiële consequenties daarvan;
- hoofdstuk 7 gaat in op de beoogde strategische investeringsagenda;
- hoofdstuk 8 geeft inzicht in de dekkingsvoorstellen;
- hoofdstuk 9 schetst het voorziene verloop van de algemene reserve;
- hoofdstuk 10 verwoordt de gehanteerde financieel technische uitgangspunten.

Deze kadernota sluit niet structureel. Zowel de behandeling van de Kadernota door uw gemeenteraad, als de komende periode gaat daaraan een belangrijke aanvullende bijdrage leveren. Wij richten ons erop de komende maanden de laatste twee jaren van de meerjarenbegroting (2023 en 2024) structureel sluitend aan u voor te kunnen leggen. Wij kijken daarbij ook naar efficiency in de bedrijfsvoering en optimalisatie van het maatschappelijk vastgoed.

Corona-tijd is een bijzondere tijd, waarin veel van overheden wordt gevraagd en nog veel onzeker is. Aan het nemen van passende maatregelen wordt deze weken en maanden veel zorg besteed. Juist in deze periode willen we er waar mogelijk zijn voor onze inwoners en ondernemers. De financiële gevolgen van de coronacrisis voor Ridderkerk zijn in deze kadernota niet geconcretiseerd. Daarvoor ontbreekt het nog aan voldoende cijfermateriaal. Wij houden u vanzelfsprekend op de hoogte.

Met overtuiging kiezen we ervoor om de komende jaren veel te investeren in ons mooie Ridderkerk. Juist nu. Daarvoor is veel inhoudelijk voorwerk verricht. Ondernemers vragen ons erom nu door te pakken en inwoners hebben daar belang bij. Kinderen hebben het recht op “gezonde scholen” en goede sportvoorzieningen. Inwoners verdienen steun met een krachtig welzijnsbeleid en goede zorg die ook in de toekomst houdbaar is. De aanpak van verkeersonveiligheid blijft ook in en na coronatijd nodig en

meer groen blijft onverminderd van groot belang voor een prettig leefklimaat en een goede klimaatadaptieve strategie. Energietransitie blijft een actueel vraagstuk voor de nabije toekomst. We investeren daarom in een veelkleurig palet van belangrijke opgaven van de toekomst.

De financiële positie van Ridderkerk ziet er (ook na de beoogde investeringen) toekomstbestendig uit. Zo resteert er nog steeds een zeer aanzienlijke reservepositie. In het derde kwartaal van 2020 zullen wij u - voorafgaand aan de begrotingsbehandeling - een vernieuwde 'Nota reserves en voorzieningen' ter besluitvorming voorleggen. Daarbij zal onder meer worden ingegaan op de begrenzing van de gemeentelijke reservepositie en daaraan te verbinden kengetallen en ratio's. Hierdoor besluit uw gemeenteraad in de Begrotingsraad met actuele beleidskaders.

Burgemeester en wethouders van Ridderkerk

2. INLEIDING

Een vitale, gezonde en toekomstbestendige Ridderkerkse samenleving. Tegen de achtergrond van dit doel bieden wij u deze Kadernota aan. Deze Kadernota geeft kaders mee voor het opstellen van de ontwerp begroting 2021, waarin het bovenstaande doel een financiële vertaling krijgt. In de Kadernota hebben we aangegeven waar financiële en beleidsmatige keuzes gemaakt moeten worden voor het behoud van een gezond evenwicht tussen inkomsten en uitgaven.

Inkomsten

De gemeente Ridderkerk staat er financieel goed voor. De algemene reserve is met een saldo van bijna 30 miljoen robuust. De verkoop van de aandelen van Eneco zorgt voor incidentele inkomsten. De algemene reserve is daarmee gegroeid naar zo'n 72 miljoen euro. In vergelijk met andere gemeenten is sprake van duidelijke, positieve financiële kengetallen.

We zien tegelijkertijd structurele inkomsten wegvallen of afnemen. Voorbeelden hiervan zijn het dividend van de aandelen Eneco en Stedin. Verder dienen grote opgaven en tegenvallers zich in rap tempo aan. Inkomsten afkomstig van het Rijk blijken onvoorspelbaar. Als gevolg van de geldende methodiek hebben we bij achterblijvende Rijksuitgaven minder financiële middelen tot onze beschikking. Tegen deze methodiek hebben wij in de achterliggende maanden stelling genomen. Dit heeft bij het Rijk nog niet geleid tot maatregelen die de inkomstenschommelingen voor gemeenten gedurende het lopende begrotingsjaar kunnen voorkomen of dempen.

Grondexploitaties

De grondverkopen in onder andere Cornelisland en Het Zand hebben de afgelopen vier jaar negatieve exploitatiesaldi van de recente jaarrekeningen doen veranderen in een positief saldo van zo'n 16 miljoen euro. Deze jaarsaldi kregen een specifieke herbestemming, waardoor de algemene reserve hierdoor niet is gegroeid. Binnenkort sluiten de laatste grondexploitaties zodat daaruit geen forse incidentele baten meer beschikbaar komen. Nieuwe grondexploitaties zijn momenteel nog niet voorzien.

Uitgaven

We hebben te maken met forse tekorten op de budgetten voor Jeugdzorg en Wmo. Ze zijn deels het gevolg van autonome vraagontwikkeling, maar ook omdat het Rijk eenzijdige uitgangspunten heeft doorgevoerd, zoals het abonnementstarief bij de Wmo. Bij bijvoorbeeld de huishoudelijke hulp of het doelgroepenvervoer is de financiële impact zeer merkbaar. Daarnaast zijn er ook tegenvallers ten aanzien van de aanbestedingen buitenruimte en vallen de investeringen hoger uit gezien de economische ontwikkelingen.

Oog en hart hebben voor kwetsbare Ridderkerkers blijft een belangrijk uitgangspunt. Om degenen die zorg het meest nodig hebben te kunnen blijven helpen (op het gebied van jeugdzorg, Wmo, welzijn, participatie en onderwijs) staan we voor belangrijke (beleids)keuzes. Deze worden opgenomen in het Integraal Beleid Sociaal Domein.

De gezondheid en ontwikkeling van onze Ridderkerkse kinderen en volwassenen vragen om uitgaven rondom onderwijs- en sporthuisvesting.

Grote opgaven liggen voor om onze gemeente bereikbaar te houden en de verkeersveiligheid naar een hoger plan te tillen. Het werken aan duurzaamheid in brede zin gaat met forse uitgaven gepaard. Dat geldt ook voor de warmtetransitie, die door het terugdraaien van de aardgaswinning en het klimaat- en energieakkoord in een stroomversnelling is gekomen.

Samenvattend is er sprake van:
- grote opgaven en forse ambities;
- een forse reservepositie;
- de ervaring van flinke financiële tegenvallers wat betreft inkomsten en uitgaven in de achterliggende maanden;
- als gevolg hiervan is een negatieve verhouding op structurele inkomsten en uitgaven aan de orde.

3. FINANCIEEL KADER 2021 – 2024

Financiële huishouding doorgelicht

De begroting 2020 is met een klein voorzien saldo sluitend gemaakt. Daarbij is rekening gehouden met de structurele effecten van de 2e tussenrapportage 2019 en de septembercirculaire 2019. Bij de raadsbehandeling hebben verschillende fracties terecht aangegeven dat het belangrijk is onze financiële positie in een meerjarig perspectief te bezien. Een structureel sluitende begroting is niet alleen een wens op zich, maar ook een voorwaarde voor goedkeuring van de begroting door de Provincie.[1]

De achterliggende maanden hebben wij onze financiële huishouding integraal bekeken en projectmatig doorgelicht en geanalyseerd. Daarbij was het de opgave om meer structurele begrotingsruimte te creëren om gewenste nieuwe investeringen mogelijk te maken. Daar zijn goede redenen voor. Bijvoorbeeld: de eenmalige Eneco-baat gaat gepaard met het structureel wegvallen van de jaarlijkse dividenduitkering. Daarnaast gaan aanvullende investeringen gepaard met structurele lasten. En voor het opvangen van de eerder genoemde financiële tegenvallers moet ook ruimte zijn.
Het is altijd een gezond uitgangspunt om de jaaruitgaven periodiek kritisch tegen het licht te blijven houden. Het zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld vraagt dit van ons en het houdt ons scherp.

Wij hebben op de volgende wijzen gekeken naar het creëren van meer structurele begrotingsruimte:

- de mogelijkheden om oud beleid te laten vervallen zodat nieuw beleid kan worden ingevoerd zijn inzichtelijk gemaakt;
- toetsing op budgetbenutting en waar mogelijk correctie op budgetniveau als er sprake is van meerjarige onderbenutting;
- doorlichting leningenportefeuille: wat zijn de mogelijkheden om leningen vroegtijdig af te lossen met als resultaat een positief structureel effect;
- is het vormen van een kapitaallastendekkingsreserve waar investeringen zijn voorgenomen zinvol, rekening houdend met een goede balans tussen het creëren van enerzijds structurele begrotingsruimte nu en benodigde ruimte voor toekomstige vervangingsinvesteringen anderzijds;
- toetsing of er sprake is van een volledige benutting van de belastingcapaciteit bij lokale heffingen conform de uitgangspunten van de door uw raad vastgestelde belastingnota 2020.

De aanpak van de toekomst

We willen met ons beleid werken aan een mooie toekomst voor Ridderkerk. Aan een moderne gemeente met een goed voorzieningenniveau in alle opzichten. Nieuwe (landelijke) ontwikkelingen maken het daarbij gewenst en noodzakelijk om aanvullende keuzes te maken.
Bij dit alles is een gezond financieel huishoudboekje van belang: een robuuste reservepositie om toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen, naast het investeren in voorzieningen en thema's die Ridderkerk en haar inwoners echt een stap vooruit helpen. Inzicht verkrijgen in de mogelijkheden om meer structurele begrotingsruimte te realiseren is een verstandige actie gebleken.
Investeren in Ridderkerk met behoud van een gezonde financiële positie is leidend geweest bij de totstandkoming van deze Kadernota 2021. De grote lijnen van de Kadernota 2021 laten zich als volgt samenvatten en worden in de Kadernota verder uitgewerkt en inzichtelijk gemaakt:

1. Het collegeprogramma is geheel financieel vertaald (dat was nog maar ten dele gebeurd in afwachting van inhoudelijke planvorming).
2. Onderdeel van het collegeprogramma is de strategische investeringsagenda. Hierin zijn een aantal gewenste investeringen opgenomen zowel op het terrein van voorzieningen als ten aanzien van thema's.

[1] Nadere toelichting van het financieel toezichtkader de Provincie treft u aan in hoofdstuk 10 Financieel technische uitgangspunten.

3. Inzichtelijk is gemaakt op welke onderdelen wij oud beleid niet continueren, dan wel van minder financiële middelen willen voorzien om meer ruimte te creëren.
4. Inzichtelijk is gemaakt welke langere-termijnontwikkelingen wij vooralsnog niet oppakken en daarmee in de aankomende meerjarenraming ook nog niet van financiële middelen voorzien.

Wij zetten daarbij in op een goede balans tussen het aantal inwoners van Ridderkerk en het voorzieningenniveau en houden we rekening met de demografische ontwikkelingen.

Financieel kader 2021 – 2024

In onderstaand overzicht presenteren wij de financiële stand van zaken voor 2021 tot en met 2024. De basis is het saldo van de begroting tot en met de 1e tussenrapportage 2020. De meicirculaire is hier nog niet in meegenomen.

Omschrijving	Begroting 2021 - 2024			
	2021	2022	2023	2024
Saldo primaire begroting 2020 – 2024	669.800	1.143.900	1.371.400	2.248.300
Jaarrekening 2019	36.800	36.800	64.500	64.500
1e Tussenrapportage 2020	-1.557.700	-1.385.700	-1.412.700	-1.354.300
Saldo	**-851.100**	**-205.000**	**23.200**	**958.500**
Indexering gemeente	-575.000	-575.000	-575.000	-575.000
Indexering BAR-organisatie	-60.100	-60.100	-60.100	-60.100
Bijdrage BAR-organisatie	-433.000	-321.000	-202.000	-202.000
Start begroting 2020–2024 ongewijzigd beleid	**-1.919.200**	**-1.161.100**	**-813.900**	**121.400**
Collegeprogramma	-863.500	-788.500	-788.500	-788.500
Autonome ontwikkelingen/nieuw beleid	-4.174.500	-3.767.000	-3.700.000	-3.700.000
Investeringsagenda	-171.600	-1.218.700	-1.676.600	-2.442.600
Saldo begroting incl. nieuw beleid	**-7.128.800**	**-6.935.300**	**-6.979.000**	**-6.809.700**
Dekkingsvoorstellen;				
Algemene dekkingsvoorstellen	1.559.500	1.628.500	2.168.200	2.586.900
Inzet reserve	3.574.000	3.062.000	2.787.500	2.700.000
Technische dekkingsvoorstellen	875.000	875.000	875.000	875.000
GEPROGNOTISEERD SALDO	**-1.120.300**	**-1.369.800**	**-1.148.300**	**-647.800**

Er ligt een opgave richting de begroting 2021 om te komen tot een sluitende begroting.

4. ONTWIKKELINGEN

Algemeen

Wij staan gesteld voor een groot aantal maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven. We hebben een forse woningbouwopgave, we willen werken op geschikte werklocaties, recreëren in onze natuurgebieden en willen dat deze voorzieningen ook bereikbaar zijn. Tegelijkertijd willen we ook voldoen aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord. Dit vraagt veel creativiteit en waar nodig werken we samen met andere partijen om onze doelstellingen te realiseren.
Dit in een omgeving waarin het Rijk steeds meer taken decentraliseert naar de lokale overheid. Dit betekent dat de opgaven voor gemeenten de komende jaren fors zwaarder zullen worden, met de daarbij behorende financiële onzekerheden. Het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK)onderzoekt hoe gemeenten beter toegerust kunnen worden op hun taken en hoe de lokale democratie kan worden versterkt. BZK signaleert dat er sprake kan zijn van een ‘decentralisatieparadox’: de decentrale overheid is dichterbij de burger, maar heeft te weinig slagkracht om verantwoordelijkheden en/of taken te dragen. Dat stelt ons voor een stevige uitdaging. Zie de huidige ontwikkelingen binnen het sociaal domein.
Een andere ontwikkeling is dat de structuur van de economie aan het veranderen is door onder meer de steeds verdergaande digitalisering. Dit heeft gevolgen voor de winkelcentra en op de arbeidsmarkt worden andere kennis en vaardigheden gevraagd. We zijn in toenemende mate een kenniseconomie met een sterke focus op dienstverlening, wat leidt tot veranderende competentie-eisen. Banen op MBO-2/3 niveau verdwijnen door automatisering en robotisering en komen niet zomaar weer terug.

Voor sommige van deze opgaven zien we kansen en mogelijkheden die de komende jaren nader onderzocht en uitgewerkt zullen moeten worden. De financiële weerslag van deze onderwerpen is nog zo onzeker dat ze nog niet in de begroting 2021-2024 zijn verwerkt.
Desondanks wordt hard toegewerkt naar een financieel sluitende begroting. Dit is terug te zien in deze kadernota, waarin voor de korte termijn voorstellen zijn opgenomen die bijdragen aan het sluitend krijgen van de begroting 2021-2024. We hebben echter wel te maken met een aantal onzekerheden, waarvan de effecten op dit moment nog niet (volledig) in beeld zijn. Denk hierbij aan de onzekerheid van de algemene uitkering, de ontwikkelingen in de Wmo en Jeugdzorg, de effecten van de coronacrisis, de gevolgen voor de exploitatie van het nieuw te bouwen vastgoed en de verduurzaming van het bestaande vastgoed.

Om ook na 2024 een sluitende begroting te hebben is er gekeken wat op de lange termijn kan bijdragen aan het sluitend houden van de begroting. Wij zijn voornemens de volgende bestuurlijke opdrachten te gegeven:

- bureau aanbestedingen/ SROI: op welke wijze kan er geborgd worden dat er maatschappelijke winst kan worden behaald bij aanbestedingen? Aandacht niet alleen voor SROI in de breedte, maar ook de effecten, zodat deze landen in Ridderkerk;
- budgetplafonds bij aanbestedingen en maximaliseren inflatiecorrectiepercentages;
- subsidieregisseur: uitgezocht wordt of het inzetten van een subsidieregisseur tot voordelen kan leiden;
- subsidiebeleid: aandacht voor het koppelen van subsidie aan de maatschappelijke opgave;
- huisvesting maatschappelijke partners: onderzoeken naar mogelijkheden om maatschappelijke partners te huisvesten in maatschappelijk vastgoed van de gemeente;
- exploitatie kinderboerderij: onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om het beheer van de kinderboerderij op een efficiëntere manier in te vullen.

Algemene uitkering

De herijking van de verdeling van het gemeentefonds is uitgesteld naar 1 januari 2022. De doelstelling van het Rijk is dat we via de decembercirculaire 2020 geïnformeerd worden over de uitkomsten van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Uitstel is noodzakelijk omdat de gevolgen van de nieuwe verdeling niet transparant en voor alle onderdelen goed uitlegbaar zijn. Hiervoor is aanvullend onderzoek nodig.

Sociaal domein

Ridderkerk heeft een samenleving waarin iedereen meedoet, ongeacht zijn of haar culturele achtergrond, leeftijd, gender of beperkingen, oftewel een inclusieve samenleving. Doordat de samenleving complex is geworden en ook steeds complexer wordt, vraagt ‘mee kunnen doen’ meer van eigen vaardigheden, zelfredzaamheid en regie van de mensen.
Binnen het sociaal domein hebben we te maken met de uitdaging om met schaarse financiële middelen en meer burgerkracht sociale vraagstukken adequaat op te lossen. Dit lukt alleen als we een transformatie van het zorg-, ondersteunings- en welzijnssysteem weten te realiseren. Met transformatie doelen we in dit verband op het realiseren van een andere rolverdeling tussen burgers, maatschappelijke organisaties, overheden en bedrijven. Het vraagt om:

- meer ruimte geven aan burgerinitiatieven;
- een centralere plek voor innovatie en diversiteit in het zorg- en ondersteuningsaanbod van maatschappelijke organisaties en -partners.

Dit betekent een andere houding en werkwijze van gemeenten: gelijkwaardig samenwerken met burgers, professionals, organisaties en bedrijven en uitzoeken wat werkt, of niet, en daarvan leren. Om deze leer- en experimenteerruimte te faciliteren hebben we een bestemmingsreserve sociaal domein bij de begroting 2020 ingesteld. Investeringen vanuit het innovatiefonds leiden idealiter tot:

- het leveren van nieuwe en efficiëntere antwoorden op groeiende sociale problemen en behoeften;
- het mobiliseren van (lokale) partijen bij het vinden van antwoorden op complexe samenlevingsvraagstukken;
- effectievere oplossingen door nieuwe vormen van samenwerking met verschillende belangen;
- het vergroten van empowerment bij doelgroepen;
- mogelijkerwijs op termijn een kostenbesparing.

In het ‘Integraal Beleid Sociaal Domein’ concretiseren we de landelijke transformatiedoelstellingen, waaronder ‘Ruimte geven aan innovatie: Op zoek naar nieuwe vormen van hulp en activiteiten’ (uit: startnotitie Integraal Beleid Sociaal Domein). Het Integraal Beleid Sociaal Domein vormt het kader voor innovatie, het ‘innovatiefonds sociaal domein’ biedt de financiële (experimenteer)ruimte.

De openeinderegelingen zijn kenmerkend voor het sociaal domein. De uitvoering van wettelijke taken met weinig beleidsvrijheid en sturingsmogelijkheden maken het moeilijk de kosten te beheersen. Daarnaast zijn er door aanbestedingen verplichte kostenstijgingen als gevolg van cao-ontwikkelingen en indexeringen bij externe partners te betalen.

Duurzaamheid: klimaat en energie

Nederland heeft zich internationaal gecommitteerd aan de doelstelling om in 2030 de uitstoot van CO2 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt om te komen tot een haalbare, betaalbare en uitvoerbare transitie voor gemeenten en inwoners. Onder duurzaamheid zijn voorlopig de volgende (deel)projecten geschaard:

- warmtevisie;
- reserve Klimaatgelden;
- klimaatadaptatie;
- maatschappelijk vastgoed.

Warmtetransitie

Vanuit het klimaatakkoord is bepaald dat wij, de gemeente, regisseur zijn van de warmtetransitie. Naast het opstellen van een warmtevisie moet er per wijk een wijkplan opgesteld worden. Hierin wordt nader uitgewerkt hoe de uitvoering van de warmtevisie plaats zal vinden. Ook wordt in het wijkplan een definitieve keuze gemaakt voor de warmte-infrastructuur. Een wijkplan kent een andere geografische indeling dan die in het gangbare dagelijkse taalgebruik binnen Ridderkerk gebruikelijk is. Elke wijk heeft weer zijn eigen specifieke (gebouw)kenmerken waar rekening mee gehouden moet worden. De toekomstige wijkplannen kennen een logische clustering van gebouwtype, corporatiebezit, etc. Het aantal woningen in een wijkplan kan erg verschillen, van circa 500 tot zelfs meer dan 1.500 woningen.

Reserve klimaatgelden

Uit het klimaatakkoord volgt dat circa 20 procent van de bestaande bebouwde omgeving in 2030 aardgasvrij moet zijn. Voor ons betekent dit een opgave van circa 4.200 woningen in 2030. Om deze opgave te kunnen realiseren moet er in de periode 2021 tot 2023 voor deze woningen een wijkplan worden opgesteld. In het klimaatakkoord is opgenomen dat bewoners 8 jaar van tevoren geïnformeerd moeten worden over het verwijderen van het gasnet. Om aan het klimaatakkoord te voldoen moeten we 4 wijkplannen maken. Hiervoor zal gebruik gemaakt worden van de bij de jaarrekening ingestelde reserve Klimaatgelden. Het daadwerkelijke benodigd budget wordt in de aanloop naar de begrotingsbehandeling meer inzichtelijk gemaakt. Dit is ook afhankelijk van eventuele bijdragen van externe partijen en mogelijke cofinanciering.

Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert en dat zorgt voor extremer weer, zoals piekbuien, hoge temperaturen en langdurige droogte. Dit brengt risico's op calamiteiten en daarbij behorende schade met zich mee.
Het bevorderen van klimaatbestendigheid voorkomt bijvoorbeeld wateroverlast, overstroming, het afsterven van beplanting en vegetatie, en de afname van de kwaliteit van het oppervlaktewater als gevolg van de opwarming van de aarde. Daarnaast heeft hitte ook een effect op de gezondheid van mensen. Klimaatbestendigheid vraagt om investeringen in water, riolering (Gemeentelijk Rioleringsplan), groen en het terugdringen van verhardingen (Integrale Visie op Groen).

Integrale visie per wijk op groen in de openbare ruimte: “Groen is onze toekomst”

Wij maken ons sterk voor een Ridderkerk waar bewoners gelukkig en gezond zijn. Op sommige plaatsen voelen we de druk op de openbare ruimte. Verkeer, spelen, groen, kabels en leidingen, riolering en water eisen hun ruimte op, zowel boven- als ondergronds. Daar komen nieuwe ontwikkelingen als gevolg van de klimaatverandering (klimaatadaptatie) en energietransitie nog bij. Al deze thema’s beïnvloeden elkaar of staan elkaar soms in de weg. Het vraagt van ons en van de Ridderkerkers veel creativiteit om ondanks de schaarste aan ruimte te zorgen voor een goede en prettige leefomgeving. De integrale visie per wijk op groen in de openbare ruimte geeft onze ambitie weer en wat we gaan doen om die ambitie te realiseren.

Verduurzamen maatschappelijk vastgoed

De komende jaren zullen ook in het teken staan van het verduurzamen van ons maatschappelijk vastgoed. De gemeentelijke accommodaties zijn inmiddels geïnspecteerd op mogelijke duurzaamheidsmaatregelen.
Voor het toepassen van maatregelen gaan we uit van de zogenaamde erkende maatregelenlijst uit het Bouwbesluit 2012. Hierbij zullen we maatregelen toepassen die binnen 5 jaar terugverdiend kunnen worden. Veel van deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd binnen de financiële budgetten van de meerjarenonderhoudsplannen. De kosten voor maatregelen die niet binnen de meerjarenonderhoudsplannen passen brengen wij in beeld en leggen deze voor besluitvorming.
De afgelopen jaren zijn we al begonnen met het verduurzamen van ons maatschappelijk vastgoed. In 2018 is sporthal De Wissel geopend, die gas-loos is en is voorzien van zonnepanelen. Ook ons gemeentehuis is voorzien van zonnepanelen. Daarnaast worden binnen de verschillende accommodaties de halogeenlampen en tl-buizen vervangen door energiebesparende ledverlichting.
Bij de renovatie van Sporthal Drievliet (oplevering 2021) staat het verduurzamen ook centraal.

Mobiliteit

De manier waarop mensen zich kunnen verplaatsen verandert snel. Er komen nieuwe vormen van vervoer beschikbaar en nieuwe mobiliteitsdiensten zijn in ontwikkeling. Mobiliteit en bereikbaarheid zijn belangrijke voorwaarden voor het economisch goed functioneren van het centrum en de aanwezige bedrijventerreinen. Daarnaast zijn de kaders voor mobiliteit voor een aanzienlijk deel gekoppeld aan de thema's leefbaarheid, gezondheid en bewustwording over duurzame mobiliteit.
Op dit moment is de mobiliteit en de aanwezige infrastructuur in Ridderkerk nog sterk gericht op het autoverkeer. In het kader van gezonde en duurzame mobiliteit is de nadrukkelijke wens om fietsers en voetgangers meer ruimte te geven, mede om het aantal *onnodige* autokilometers terug te dringen. Hiervoor is het mobiliteitsplan opgesteld.

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid verdient veel aandacht. Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV 2030) kent een stevige ambitie op het gebied van verkeersveiligheid: "Maak een punt van nul verkeersslachtoffers". Het door het Rijk geïnitieerde SPV 2030 is een visie op een nieuwe verkeersveiligheidsaanpak uitgaande van de combinatie van infrastructuur, voertuigbeheersing, educatie en handhaving. Door risico's in kaart te brengen en vervolgens maatregelen te nemen om de grootste risico's te verminderen wordt de verkeersveiligheid vergroot. Het is daarom van belang dat we blijven investeren in verkeersveilige infrastructuur, verkeerseducatie en bewustwording.

Hoogwaardig openbaar vervoer

Wij zetten de komende jaren sterk in op hoogwaardig openbaar vervoer (HOV). Met het HOV-bussysteem zetten we een flinke ambitie neer om invulling te geven aan de lokale en regionale beleidsdoelen op het gebied van bereikbaarheid. Door te investeren in het strekken van OV-lijnen en het bieden van aparte infrastructuur voor de bus zorgen we voor:

- een verkorting van de reistijd richting Rotterdam;
- een verhoging van de betrouwbaarheid, doordat er minder afwijkingen zijn in reistijdverwachting door belemmeringen;
- een forse toename van het aantal te bereiken inwoners en arbeidsplaatsen in de regio binnen 45 minuten reizen;
- een verbeterd reiscomfort.

Daarnaast geven we ook invulling aan het verbeteren van de fiets- en wandelroutes richting de HOV-haltes, en we bieden voldoende voorzieningen als fietsparkeren en wachtvoorzieningen.

Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed

Onze regio is dichtbevolkt en dichtbebouwd. Op een relatief klein oppervlak biedt het ruimte aan tal van concurrerende functies, zoals wonen, werken, mobiliteit, recreatie en natuur en de energietransitie. Ruimtegebruik gaat verder dan alleen het fysieke grondgebruik zoals het maximaliseren van het gebruik per vierkante meter. Het gaat ook om het indirecte gebruik van de ruimte, bijvoorbeeld als gevolg van milieunormen. Dit is zeker van toepassing op Ridderkerk met de ligging langs de snelwegen A15/A16.

Omgevingswet

De Omgevingswet zou op 1 januari 2021 in werking treden. Op 1 april 2020 heeft de minister van Wonen en Milieu laten weten dat het deze datum niet haalbaar is. Op korte termijn wordt bekend gemaakt hoe lang het uitstel zal duren. De huidige verwachting is dat de wet voor een jaar wordt uitgesteld. Ondanks dit uitstel gaan wij toch door met de voorbereidingen voor de invoering en implementatie van de Omgevingswet, zodat wij gesteld staan op het moment dat de wet inwerking treedt. De voorziene kosten voor de Omgevingswet voor 2021 vinden met name hun grondslag in structurele ICT-kosten. Het uitstel van de wet maakt dat het gros van deze kosten op een later moment merkbaar worden, afhankelijk van de inwerkingtreding.

Maatschappelijk Vastgoed: Actualisatie Integraal Accommodatie Plan

In het collegeprogramma 2018-2022 staat dat het Integraal Accommodatieplan (IAP) geactualiseerd wordt. De doelstelling van het IAP was het optimaliseren van ons maatschappelijk vastgoed. Met de actualisatie van het IAP zijn omkeerbare en onomkeerbare plannen in kaart gebracht en nieuwe ontwikkelingen toegevoegd. Voor de omkeerbare plannen zijn scenario's ontwikkeld die vervolgens zijn afgewogen. Voor elk onderdeel uit het actualisatie van het IAP wordt een voorstel voorgelegd aan de raad. Deze onderdelen betreffen o.a. basisschool De Noord, gymzaal De Noord, basisschool De Wingerd, renovatie Sporthal Drievliet en herstellen voormalige Huishoudschool.

Wonen

In onze regio maken we met elkaar woningmarktafspraken. De uitvoering van het Regioakkoord Nieuwe Woningmarktafspraken Regio Rotterdam 2018 - 2030 vraagt capaciteit en middelen. Zo worden de afspraken uit het Regioakkoord jaarlijks gemonitord. Ook wordt een nieuwe regionale woonvisie voorbereid met een visie en ambities op de kwalitatieve (woon)opgaven in de regio.
Ons huidige kader, de Woningbouwstrategie (2011), en het nieuwe Regioakkoord maken het noodzakelijk ook een actuele visie op het lokale woningmarktbeleid te hebben. Met een nieuwe Woonvisie worden de kaders van het woonbeleid van de gemeente Ridderkerk opnieuw vastgelegd.

Ruimtelijke Ordening

Ridderkerk heeft een opgave om tot 2030 ruim 1.100 woningen te realiseren. Die opgave zorgt ervoor dat wij volop bezig zijn met het ontwikkelen van visies, zodat we dat woningbouwaantal ook daadwerkelijk kunnen realiseren. Gebieden waar we op dit moment een visie voor ontwikkelen of gaan ontwikkelen zijn: Ontwikkelperspectief Centrum, Centrum oost, P.C. Hooftpark, Sportpark Bolnes, de Rivieroevers en diverse kleinere bouwprojecten.

Daarnaast proberen we in het centrum, door woningen toe te voegen, leegstand van winkels tegen te gaan. Andere grotere woningbouwplannen die al in ontwikkeling zijn of verder worden uitgewerkt zijn: Driehoek het Zand, De Oude Boomgaert, Het Zand (fase 6 en 7), De Beverbol, verschillende projecten van Wooncompas en zorginstanties, Het Huys ten Donck en de uitwerking van de Visie Grondposities. Uiteraard houdt het niet op bij woningbouw, want we zijn ook bezig met de ruimtelijke uitwerking van

het AIAP (het geactualiseerde IAP), waaronder het nieuwe Gemini College en de uitwerking van de gebiedsvisie Plein Oost

Bodembescherming

Op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt, is de decentralisatie een feit. Elke gemeente in Nederland is dan bevoegd gezag voor de bodem. Tot die tijd is de provincie Zuid-Holland het bevoegd gezag Wet bodembescherming voor de bodemtaken van gemeenten. Dit houdt in dat de provincie gaat over (de beoordeling van) zowel de verontreinigingen en saneringen in de grond als in het grondwater. Door de Omgevingswet zal dit veranderen en komen de bodemtaken naar de gemeenten. De grondwatertaken blijven bij de provincie. Het is nog niet duidelijk wat de financiële consequenties zijn. De verwachting is dat we via het gemeentefonds extra middelen zullen krijgen voor het uitvoeren van deze taak. Recent is bekend geworden dat het ministerie van I&W een meerjarig gelabeld bedrag op de begroting heeft staan voor de bodem vanaf 2020 van ruim 100 miljoen euro (het precieze bedrag is nog niet vastgesteld). Dit biedt voordelen ten opzichte van een Algemene Uitkering aan het Gemeentefonds. Het is echter nog niet duidelijk hoeveel iedere individuele gemeente daarvan zal ontvangen.

Ontwikkelperspectief Centrum

Het ontwikkelperspectief Centrum geeft richting aan oplossingen voor verschillende opgaven die in en rondom het centrum spelen. De opgaven gaan over verschillende pijlers: openbare ruimte, verkeer en mobiliteit, gebouw en programma. Wij zijn verantwoordelijk voor de (basis)inrichting en het beheer van de openbare ruimte, de verkeersveiligheid, verkeersafwikkeling en het parkeerbeleid in het centrum. Voor de verkeersafwikkeling zijn wij wel afhankelijk van keuzes die de provincie maakt over het (hoofd)wegennet en (hoogwaardig) openbaar vervoer. Als het gaat om parkeren en het stimuleren van wandelen en fietsen zijn ook de vastgoedeigenaren, winkeliers/ondernemers en de exploitanten van de parkeergarages aan zet. Voor de acties binnen deze pijler zijn de eigenaren van de gebouwen primair verantwoordelijk. Samen met winkeliers en (horeca)ondernemers kunnen ze sturen op een gevarieerd aanbod met winkels en voorzieningen die passen bij het centrum van Ridderkerk.

Visie Rivieroevers

Onze rivieroevers zijn van grote waarde en kunnen veel beter worden benut. Het streven is dan ook de ruimtelijke kwaliteit langs de oevers van de rivieren de Nieuwe Maas en de Noord te verbeteren.
We zoeken een optimale balans tussen (watergebonden) bedrijvigheid en wonen. Ook willen we de oevers toegankelijker maken en inrichten voor meer recreatief gebruik voor wandelaars en fietsers.
We stellen een visie op voor de rivieroevers Nieuwe Maas en de Noord. In deze visie wordt de manier waarop de optimale balans tussen (watergebonden) bedrijvigheid, wonen en recreatie wordt bereikt, beschreven en verbeeld.

BAR-organisatie

De uitgaven aan de BAR-organisatie vertegenwoordigen een aanzienlijk deel van onze programmabegroting. Omdat we als de gemeente de broekriem moeten aanhalen verwachten wij dat ook de BAR - organisatie zijn steentje bijdraagt om tot een sluitende begroting te komen. Zoals in de zienswijze op de BAR begroting 2021 al is geschreven wordt gerekend op een verlaging van de bijdrage van 1% tot 3%. De periode tot het aanbieden van de conceptbegroting 2021-2024 zal nodig zijn om hiervoor een bedrag in te kunnen vullen.

5. COLLEGEPROGRAMMA

In 2018 hebben wij het Collegeprogramma opgesteld. Dit collegeprogramma kenmerkt zich door ambities op verschillende beleidsterreinen, waarbij het financieel uitgangspunt is: ”eerst plan, dan geld”. Dit heeft geresulteerd verschillende posten die financieel zijn onderbouwd en in de begroting zijn opgenomen. Andere posten zijn pro memorie opgenomen in het collegeprogramma, omdat het daarvoor nog niet mogelijk was om deze financieel te onderbouwen. Inmiddels zijn alle pro memorie posten ingevuld. In onderstaand overzicht geven we per onderwerp de geraamde budgetten weer. Enkele onderwerpen uit het collegeprogramma vragen om investeringen. De benodigde voorbereidings- en/of investeringskredieten zijn opgenomen in hoofdstuk 7 Strategische investeringsagenda.

Omschrijving	Begroting 2021 - 2024			
	2021	2022	2023	2024
Zwembad toegangscontrole	Onderdeel van Sport Service Riderkerk bij nieuw beleid			
Camerahandhaving urgente locaties (vrachtwagen parkeren)	-23.000	-23.000	-23.000	-23.000
Groenvisie, aanschaf / vervanging groen	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Onderhoudsniveau openbaar groen	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Uitbreiding Ridderkerkpas	binnen bestaand budget			
Aanpak eenzaamheid*	-86.000	-86.000	-86.000	-86.000
Mantelzorg-respijtzorg*	-9.500	-9.500	-9.500	-9.500
Vrijwilligers*	-71.000	-71.000	-71.000	-71.000
Jongeren een volwaardige plek in de samenleving + VET*	-69.000	-69.000	-69.000	-69.000
Uitvoering aanpak bewustwording dementie	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Transformatie Centrum Oost en ontwikkelen PC Hooftstraat	-75.000			
Totaal Collegeprogramma	**-863.500**	**-788.500**	**-788.500**	**-788.500**

* Uitvoering door Facet overeenkomstig de afspraken over sociaal beheer en de heroriëntatie van producten.

6. AUTONOME ONTWIKKELINGEN / NIEUW BELEID

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van het beleid dat met name door externe en soms wettelijke of onvermijdelijke ontwikkelingen op ons af komt en waaraan financiële consequenties zijn verbonden.

Programma 1. Bestuur en (overheids)participatie

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Gemeenteraad -extra budget verkiezingen		-20.000		
totaal	**0**	**-20.000**	**0**	**0**

Een budget voor de gemeenteraad ten aanzien van activiteiten rond de verkiezingen, is nog niet in de begroting voorzien.

Programma 3. Verkeer, vervoer en wegen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Mobiliteitsplan - exploitatie budgetten	-135.000	-155.000	-105.000	-105.000
Baggeren haven Ridderkerk	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Degeneratievergoeding aanleg glasvezel	800.000			
totaal	**615.000**	**-205.000**	**-155.000**	**-155.000**

De uitvoering van het mobiliteitsplan vraagt naast de investeringen ook budget voor het wegnemen van barrières voor fietsers en voetgangers, het beter zichtbaar en toegankelijker maken van recreatieve fiets- en voetgangersroutes.
De hogere dotatie aan de reserve baggeren is bedoeld om deze op het noodzakelijke niveau te krijgen.
Bij de aanleg van de glasvezelkabel ontstaat er schade aan wegdek en bermen. Hiervoor wordt een vergoeding ontvangen. Deze vergoeding valt deels in 2020 (€ 400.000) en deels in 2021 (€ 800.000).

Programma 6. Cultuur, sport en groen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Tiny Forests	-37.500			
totaal	**-37.500**	**0**	**0**	**0**

Voor de realisatie van drie Tiny Forests is cofinanciering/bijdrage van de provincie Zuid-Holland €28.500 (€9.500 per Tiny Forest) beschikbaar. De gemeente moet dan een bedrag van €37.500 beschikbaar stellen (€12.500 per Tiny Forest). Mocht de gemeente worden geselecteerd als partnergemeente, dan is deze post de financiële dekking voor het realiseren van dit initiatief.

Programma 7. Sociaal domein

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
WMO Begeleiding en overige in natura	-182.000	-182.000	-182.000	-182.000
WMO huishoudelijk verzorging (ZIN, PGB, Eigen bijdrage)	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
WMO voorzieningen	-38.000	-38.000	-38.000	-38.000
Doelgroepenvervoer leerlingen- WMO vervoer	-290.000	-290.000	-290.000	-290.000
GRJR bijdrage	-444.000	-444.000	-444.000	-444.000
GRJR vlaktaks evaluatie	-1.200.000			
Meerjarenplan gezondheidsbeleid Ridderkerk 2021-2024	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Wijkteam professionals continueren	-156.000	-156.000	-156.000	-156.000
GIDS	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
totaal	**-2.830.000**	**-1.630.000**	**-1.630.000**	**-1.630.000**

Bestaat uit autonome ontwikkelingen als het gaat om WMO, Doelgroepenvervoer en GRJR. Voortzetten van ingezet beleid uit fundament Sociaal Domein, waaronder GIDS en de pilot wijkteam professionals. Nieuw op te stellen beleid Meerjarenplan gezondheidsbeleid Ridderkerk 2021-2024.

Programma 9. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Omgevingswet inwerkingtreding	-112.000	-112.000	-115.000	-115.000
Dijkenvisie	-10.000			
Erfpacht Nieuw Reijerwaard	100.000	100.000	100.000	100.000
Opstellen wijkplannen klimaatakkoord	-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000
totaal	**-1.022.000**	**-1.012.000**	**-1.015.000**	**-1.015.000**

Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden de te verwachten kosten geraamd.
De dijklinten in Ridderkerk hebben een grote cultuurhistorische betekenis. Het is belangrijk om een visie te ontwikkelen over hoe we de dijklinten beschermen en beheren.
De verpachte grond in Nieuw Reijerwaard levert een structureel bedrag aan erfpacht op.
Voor de wijkplannen uit het klimaatakkoord wordt een reserve klimaatgelden ingesteld bij de jaarrekening.

Nog niet ingedeelde opbrengsten in de programma's opgenomen lasten en baten

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Eneco dividend	-700.000	-700.000	-700.000	-700.000
Stedin dividend	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
totaal	**-900.000**	**-900.000**	**-900.000**	**-900.000**

Door de verkoop van de Eneco-aandelen vervalt het dividend.
Stedin moet de komende jaren veel investeren en daardoor is er minder financiële ruimte om dividend uit te keren.

TOTAAL AUTONOME ONTWIKKELINGEN / NIEUW BELEID	**-4.174.500**	**-3.767.000**	**-3.700.000**	**-3.700.000**

7. STRATEGISCHE INVESTERINGSAGENDA

Het werken aan een toekomstbestendige ontwikkeling van Ridderkerk is gebaat bij het opstellen van een strategische investeringsagenda. Naast de investeringen die al een plek hebben gekregen in de programmabegroting 2020-2024 zijn uit de visiedocumenten van de gemeente meer ambities en opgaven te herleiden. De investeringen en projecten uit deze notitie hebben niet alleen betrekking op de fysieke buitenruimte. Ook binnen het sociaal domein kunnen investeringen een positieve bijdrage leveren aan het welzijn en de zorg van onze inwoners. Er is een belangrijk onderscheid te maken tussen de investeringen, namelijk nieuwe en uitbreidingsinvesteringen of vervangingsinvesteringen.
Nieuwe en uitbreidingsinvesteringen zijn nieuwe activiteiten en voorzieningen en hebben vaak een ingrijpende impact op de bestaande situatie of omgeving. De kosten van deze investeringen zijn ook vaak hoger dan vervangingsinvesteringen.
De gevolgen van vervangingsinvestering zijn vaak beperkt en zorgen dat een bestaande situatie up-to-date maar in de basis gehandhaafd blijft. Vanwege het terugkerende karakter van vervangingsinvesteringen moet bij het instellen van kapitaallasten-reserves, eenmalige middelen, ten behoeve van de vervangingsinvesteringen prudent worden omgegaan om niet gewend te raken aan bijdragen uit reserves voor toekomstige vervangingen. Daarnaast is het van belang flexibiliteit in de begroting te houden.

Duurzaamheid; klimaat en energie

Geluidshinder
Er worden geen wettelijke normen meer overschreden rond rijks- en lokale wegen voor de aspecten luchtkwaliteit en geluid. In het Actieplan Luchtkwaliteit hebben we het streven naar de strengere WHO-richtwaarden (World Health Organization) voor luchtkwaliteit vastgelegd. Het streven naar deze richtwaarden, en het streven om de overlast door geluid te verminderen tot onder de wettelijke normen, helpt bij de ontwikkeling naar een gezonde en goede kwaliteit van de woon- en leefomgeving.
Hiervoor zal het ontbrekende deel in het geluidsscherm bij Ridderkerk west (langs de A15/A16) aangebracht worden en worden voorstellen voorbereid om in het Oosterpark langs de A15 geluid reducerende maatregelen te treffen.

Maatschappelijk vastgoed

Vastgoedprojecten voortkomend uit het Geactualiseerd Integraal Accommodatieplan (AIAP)
In het AIAP zijn verschillende projecten doorgerekend om inzicht te krijgen in de financiële impact van het plan. Inmiddels zijn enkele projecten nader onderzocht, deze worden aangepast. Daarnaast is de regelgeving omtrent duurzaamheid van overheidsgebouwen aangepast. Dit heeft invloed op de hoogte van de verwachte investeringen.
In het AIAP zijn de volgende projecten opgenomen:

- basisschool De Noord
- gymzaal De Noord
- basisschool De Wingerd
- sporthal Drievliet renovatie
- beheerdersunit wijksportlocatie Driehoek
- jongerencentrum de Loods / Gooth
- herhuisvesting sportverenigingen
- herstellen voormalige Huishoudschool
- uitbreiding Ridderkerk Rowdies

Aanvragen onderwijshuisvesting
Elk jaar vóór 1 februari kunnen de besturen van scholen een aanvraag indienen voor een huisvestingsvoorziening die zij in het jaar daarna willen realiseren. Naast de hierboven genoemde scholen hebben we ook aanvragen ontvangen voor de dislocatie van De Wingerd (nieuwbouw of renovatie), de Rehobotschool (2011), de Piramide Rijsoord (2006) en de Regenboog (1960).

Huishoudschool
We kijken naar welke maatregelen er genomen moeten worden om het casco van de voormalige huishoudschool aan de Koninginneweg te beschermen en de locatie toekomstbestendig in te vullen. Er wordt ook onderzoek gedaan naar welke onderdelen van het pand het beschermen waard zijn. Dit ten behoeve van de aanwijzing als gemeentelijk monument. Alle maatregelen aan het casco moeten recht doen aan de te beschermen onderdelen van het pand.

Ontwikkelprojecten

Ontwikkelperspectief Centrum
Het Ontwikkelperspectief is een breed gedragen toekomstbeeld en een aansporing om samen met verschillende stakeholders initiatief en verantwoordelijkheid te nemen. Hiermee beogen we een centrum met een winkelgebied dat qua omvang, levendigheid en voorzieningenaanbod past bij onze gemeente. Hierbij wordt gewerkt aan drie pijlers: openbare ruimte, mobiliteit en gebouw en programma.
Het Ontwikkelperspectief Centrum wordt leidend bij de initiëring en uitvoering van concrete plannen voor het centrum en fungeert als beoordelingskader voor het college en de gemeenteraad.

Ontwikkeling Dillenburgplein
In opdracht van de BIZ Dillenburgplein en de gemeente heeft een extern bureau onderzoek gedaan naar mogelijkheden ter verbetering en versterking van het Dillenburgplein.
Het advies uit dit onderzoek is om de verblijfsfunctie en de fysieke buitenruimte te versterken (groen, ruimte voor evenementen), de parkeerfunctie te optimaliseren, de verkeersinrichting en –routing te verbeteren, de fysieke relatie met de school en het wijkcentrum te optimaliseren en de verlichting aan te pakken. Wij hebben een eerste ontwerp van een onafhankelijk architect uitgewerkt tot een definitief ontwerp dat uitgevoerd kan worden.

Mobiliteit en logistiek

Hoogwaardig Openbaar Vervoer
We investeren in hoogwaardig openbaar vervoer om de bereikbaarheid van Ridderkerk te verbeteren. Dit betekent dat de huidige busverbindingen worden versneld, waardoor de reistijd wordt verkort. Daarnaast wordt o.a. ingezet op comfortabele haltes, directe fietsverbindingen en looproutes richting de haltes. Dit wordt in samenwerking met de MRDH en de RET gerealiseerd.

Ruimte voor fietsers en voetgangers
Onze huidige infrastructuur is momenteel nog sterk gericht op het autoverkeer. In het kader van gezonde en duurzame mobiliteit is de nadrukkelijke wens om fietsers en voetgangers meer ruimte te geven en het aantal onnodige autokilometers terug te dringen. De fiets is ook het vervoermiddel bij uitstek richting de hoogwaardig openbaar vervoerhaltes, waarna de reis snel en comfortabel per openbaar vervoer kan worden voortgezet. Dit zorgt voor een verbetering van de leefbaarheid, beleving van de openbare ruimte en verkeersveiligheid. Dit vraagt om flinke investeringen in het fietsnetwerk en bewustwording van bewoners, winkeliers en bedrijven.

Nieuwe mobiliteitsdiensten

We vinden het belangrijk om initiatiefnemers te stimuleren nieuwe mobiliteitsconcepten (zoals elektrische deelauto's of deelfietsen) te introduceren, waarbij zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij de ontwikkelingen bij regionale partners als MRDH en provincie Zuid-Holland en bij de buurgemeente Rotterdam en de Drechtsteden. Ook zullen we moeten investeren en waar mogelijk via cofinanciering moeten meeliften op het gebied van slimme mobiliteit op basis van big data, nieuwe mogelijkheden als het gaat om goederenlogistiek en Mobility as a Service (MaaS). Wanneer ook de verstedelijkingsopgave zich daadwerkelijk op locaties rond OV-lijnen richt, biedt dit meer kansen voor 'MaaS' en mobility hubs.

Extra investeren in innovatieve goederenlogistiek

De regio kenmerkt zich door veel bedrijvigheid. Dit zien we terug in het vrachtverkeer in de regio. Waar mogelijk moet in regionaal verband samen met de sectoren zelf meer geïnvesteerd worden in slimme vormen van goederenlogistiek (per weg, water en spoor). Hier biedt Nieuw-Reijerwaard wellicht kansen voor (bijv. combinatie van vrachten van verschillende bedrijven per rit in plaats van één vrachtwagen per bedrijf). Daarnaast moet nog meer geïnvesteerd worden in het (veilig) parkeren van vrachtwagens in de regio.

Overige investeringen

Begraafplaats

We gaan de begraafplaats uitbreiden. Hiervoor is naast de reeds beschikbare kredieten (zie onderstaand overzicht huidige kredieten) voor 2021 een aanvullend krediet nodig van € 275.000. Dit aanvullende krediet is nodig, omdat in het beschikbare gestelde budget voor de uitbreiding van de begraafplaats onvoldoende rekening is gehouden met de kosten voor het 'bouwrijp' maken. Het extra ophogen van de grond, de juridische milieuaspecten (schone grond) en de eisen die aan grond worden gesteld om daarin te mogen begraven veroorzaken hogere kosten.

Samenvatting

In onderstaand overzicht is een samenvatting van de gewenste investeringen. De rente- en afschrijvingslasten, en de kapitaallasten vormen de structurele lasten als gevolg van deze investeringen. Deze hebben een effect op het saldo van de begroting. In onderstaand overzicht zijn alleen de kapitaallasten opgenomen die binnen de begrotingsperiode tot uitdrukking komen. In totaal gaat het om een investeringsvolume van afgerond € 59 miljoen naast het investeringsplan uit de begroting 2020-2023 waarvan de kapitaallasten oplopen tot ca. € 2,4 miljoen.

Omschrijving	Investerings-bedrag	Kapitaallasten 2021 – 2024			
		2021	2022	2023	2024
Geluidsscherm Oosterpark/A15	4.700.000		-222.500	-220.300	-218.100
Ontwikkeling Dillenburgplein	2.000.000		-128.000	-126.600	-125.200
Uitbreiding begraafplaats	275.000		-13.000	-12.900	-12.800
Actualisatie Integraal Accommodatieplan					
Basisschool De Noord	5.550.000		-5.600	-31.500	-176.000
Gymzaal De Noord	2.000.000		-2.200	-15.200	-78.000
Basisschool De Wingerd	5.750.000		-5.600	-27.400	-172.800
Sporthal Drievliet	3.450.000		-220.800	-218.400	-216.000
Jongerencentrum de Loods / Gooth	4.150.000			-265.600	-262.700
Herstellen huishoudschool	400.000		-25.600	-25.300	-25.000
Uitbreiding Ridderkerk Rowdies	PM				
Onderwijshuisvesting					
Dislocatie De Wingerd /Klimop Centrum	2.220.000				-86.600
Rehobothschool	420.000		-16.400	-16.200	-16.100
De Regenboog	4.000.000				-156.000
Ontwikkelperspectief Centrum RK					
Openbare Ruimte, mobiliteit en bereikbaarheid:					
Verbeteren verkeersstructuur Centrum	3.000.000		-32.000	-63.700	-95.000
Autovrij maken entreeplein Lagendijk	50.000		-3.200	-3.200	-3.100
Opstellen handboek uitgangspunten inrichting openbare ruimte centrum ster- en ringstructuur					
Deelgebied 1 parkeerplaats - voorbereiding	30.000	-6.400	-6.300	-6.300	-6.200
Deelgebied 1 parkeerplaats – uitvoering	3.000.000	-96.000	-191.000	-188.900	-186.800
Deelgebied 2 Jorisplein – voorbereiding	100.000	-21.400	-21.100	-20.800	-20.600
Deelgebied 2 Jorisplein – uitvoering	2.000.000		-64.000	-127.300	-125.900
Deelgebied 3 entree Jorisstr.t/Schoutstraat – voorbereiding	100.000	-21.400	-21.100	-20.800	-20.600
Deelgebied 3 entree Jorisstraat/Schoutstraat – uitvoering	2.000.000		-64.000	-127.300	-125.900
Halte Schoutstraat (n.a.v. onderzoek Mobiliteits-hubs Mobiliteitsplan)					
Deelgebied 4 Koningsplein – voorbereiding	100.000				-21.400
Deelgebied 4 Koningsplein – uitvoering (2024)	2.000.000				
Deelgebied 5 Entreeplein Lagendijk - voorbereiding	100.000				
Deelgebied 5 Entreeplein Lagendijk – uitvoering (2025)	2.000.000				
Hoogwaardig Openbaar Vervoer					
1a.Vlietlaan – voorbereiding	100.000	-21.000	-21.000	-21.000	-21.000
1a.Vlietlaan – uitvoering	3.860.000		-128.000	-246.000	-243.000
1a. Nieuwe Centrumhalte - voorbereiding	100.000		-21.000	-21.000	-21.000
1a. Nieuwe Centrumhalte – uitvoering	500.000			-32.000	-32.000
1a.Vondellaan - De Zeeuwstraat - voorbereiding	100.000		-21.000	-21.000	-21.000
1a. Vondellaan - De Zeeuwstraat - uitvoering	1.900.000			-61.000	-121.000
1b. Populierenlaan-Verbindingsweg - voorbereiding	100.000			-21.000	-21.000
1b. Populierenlaan-Verbindingsweg - uitvoering	2.420.000				-77.000
Subsidie (50%) MRDH	-4.540.000		95.500	211.500	278.500

(vervolg) Omschrijving	Investerings-bedrag	Kapitaallasten 2021 – 2024			
		2021	2022	2023	2024
Mobiliteitsplan					
Actief verbinden					
Ontbrekende schakels fietsnetwerk - voorbereiding	50.000		-10.700	-10.600	-10.400
Ontbrekende schakels fietsnetwerk - uitvoering	2.000.000		-21.300	-42.400	-63.300
Barrièrewerking auto verminderen - uitvoering	500.000			-10.700	-21.200
Aanpak veiligheidsknelpunten - voorbereiding	25.000	-5.400	-5.300	-5.200	-5.100
Aanpak veiligheidsknelpunten - uitvoering	1.200.000		-19.200	-41.600	-63.800
Duurzaam vergroening					
Uitbreiden laadinfrastructuur - uitvoering	30.000 p/jr.				
Efficiënt vervoeren					
Wegencategorisering 30 - voorbereiding	50.000		-10.700	-10.600	-10.400
Fietsparkeren winkelcentra - voorbereiding	50.000		-10.700	-10.600	-10.400
HOV Infrastructuur: first & last mile - uitvoering	1.000.000		-10.700	-21.200	-31.700
Stadslogistiek - voorbereiding	50.000			-10.700	-10.600
Vervallen investering sporthal PC Hooft (-4.660.700)				220.000	220.000
Totaal van de investeringen	**58.860.000**	**-171.600**	**-1.218.700**	**-1.672.800**	**-2.436.200**

8. DEKKINGSVOORSTELLEN

Een van de belangrijkste toetsingskaders voor een sluitende begroting is dat de structurele lasten gedekt worden door de structurele baten. In dit hoofdstuk zijn de verschillende dekkingsvoorstellen in overzichten weergegeven.

Algemene dekkingsvoorstellen

Naast dekking vanuit de reserves is in verschillende sessies gekeken naar hoe op andere manieren dekking gezocht kan worden om de begroting sluitend te krijgen. De opbrengsten hieruit worden hieronder per programma gepresenteerd.

Programma 1. Bestuur en (overheids)participatie

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Bestuur Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is.	5.000	5.000	5.000	5.000
Regionale samenwerking Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is. Betreft o.a. aframen budget weestaken Stadsregio Rotterdam Rijnmond.	50.000	50.000	50.000	50.000
Rekenkamer Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is.	2.500	2.500	2.500	2.500
Totaal	**57.500**	**57.500**	**57.500**	**57.500**

Programma 2. Veiligheid

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Leges en vergunningen APV Jaarrekeningen laten zien dat de baten hoger geraamd kunnen worden.	4.000	4.000	4.000	4.000
Leges en vergunningen APV Jaarrekeningen laten zien dat de baten hoger geraamd kunnen worden.	4.000	4.000	4.000	4.000
Veiligheidsvoorzieningen Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is.	3.100	3.100	3.100	3.100
Totaal	**7.100**	**7.100**	**7.100**	**7.100**

Programma 3. Verkeer, vervoer en wegen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Wegen Inkomsten uit degeneratie hoger begroten. Dit kan op grond van de jaarrekeningen. Komende jaren wordt meer graafwerk verwacht. Daardoor komen meer vergoedingen binnen.	25.000	25.000	25.000	25.000
Planmatig onderhoud wegen Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is.	7.200	7.200	7.200	7.200
Dagelijks onderhoud wegen - Aanschaf gereedschappen en (verbruiks)materialen kan verlaagd worden.	14.200	14.200	14.200	14.200
Gladheidsbestrijding Aanschaf gereedschappen en (verbruiks)materialen kan verlaagd worden	10.000	10.000	10.000	10.000
Straatmeubilair Onderhoud inventaris, installaties en apparatuur. Producten gaan gemiddeld langer mee. Budget verlagen.	8.200	8.200	8.200	8.200
Haven Ridderkerk Opbrengst erfpacht verhogen. Tarief verhoging.	10.000	10.000	10.000	10.000
Civiele kunstwerken Onderhoud relingen en leuningen verlagen.	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal	**89.600**	**89.600**	**89.600**	**89.600**

Programma 4. Economische zaken

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Markt Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is.	5.000	5.000	5.000	5.000
Economische advisering Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is.	6.000	6.000	6.000	6.000
Reclame uitingen Meer opbrengsten genereren. Het beleid dient gewijzigd te worden	20.000	20.000	20.000	20.000
Kabels en leidingen Leges opbrengsten verhogen	20.000	20.000	20.000	20.000
Gronden en landerijen Opbrengst erfpacht verhogen	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal	**61.000**	**61.000**	**61.000**	**61.000**

Programma 6. Cultuur, sport en groen

Cultuur

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Subsidie cultuureducatie na schooltijd Afbouw van de subsidie voor cultuureducatie na schooltijd (brede school) aan de Stichting Cultuureducatie.	12.500	25.000	37.500	40.000
Cultuureducatie De ruimte in het budget cultuureducatie wordt naar beneden bijgesteld.	36.000	36.000	36.000	36.000
Doorontwikkeling bibliotheekwerk We gaan in overleg met de bibliotheek om te bespreken op welke wijze deze taakstelling kan worden behaald.	30.000	30.000	30.000	30.000
Subsidie 'cultuur voor iedereen' Verkleinen van het budget Subsidieregeling 'Cultuur voor iedereen' naar € 40.000. Op deze manier blijven we innovatie in de cultuursector stimuleren.	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal	**88.500**	**101.000**	**113.500**	**116.000**

Cultureel erfgoed

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Monumenten Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is.	3.700	3.700	3.700	3.700
Erfgoedbeleid Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is.	3.800	3.800	3.800	3.800
Totaal	**7.500**	**7.500**	**7.500**	**7.500**

Sport

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Sport, inclusief sporten en bewegen "Project mee", wordt in deze collegeperiode uitgevoerd.			25.000	25.000
Sporten bewegen in de buitenruimte Dit project wordt in deze collegeperiode uitgevoerd.			25.000	25.000
Totaal	**0**	**0**	**50.000**	**50.000**

Groen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Monumentale bomen				
Particuliere monumentale bomen verwijderen van Groene Kaart. Geen verplichting meer voor inspectie en onderhoud door gemeente.	4.000	4.000	4.000	4.000
Omvormen groenassortiment				
Toepassen klimaatbestendige beplanting. Uitvoering van de "Integrale Visie per wijk op groen in de openbare ruimte" (Groenvisie) levert door andere groensoorten op termijn een kostenbesparing op.		20.000	30.000	30.000
Begraafplaatsen Aanpassen beheer en onderhoud van de begraafplaatsen	15.800	15.800	15.800	15.800
Verwijderen graffiti	4.000	4.000	4.000	4.000
Minder graffiti verwijderen.				
Totaal	**23.800**	**43.800**	**53.800**	**53.800**

Programma 7. Sociaal domein

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Schuldhulpverlening preventie Gedeeltelijk aframen omdat het een huidig overschot is.	25.000	25.000	25.000	25.000
Peuterwerk Vanuit Peuterwerk algemeen (€ 346.900) wordt betaald: reguliere peuterplekken (€216.900), SMI (€80.000) en Lezen Oke! (€ 5.000) en nog enkele kleine andere posten (€ 20.000). Dit betekent dat er ongeveer € 25.000 bezuinigd kan worden.	25.000	25.000	25.000	25.000
Peuterwerk Verschillende activiteiten rondom de peuteropvang worden stopgezet. Jaarlijks zijn er verschillende activiteiten rondom peuters die niet meer uitgevoerd kunnen worden. Voorbeelden zijn theatervoorstellingen, aansluiting van de peuteropvang bij de Brede School, motoriekactiviteiten, advieskosten.	20.000	20.000	20.000	20.000
Brede school Coördinator voor minder uur aan te stellen.	15.000	15.000	15.000	15.000
Afschaffing logopedische screening	16.600	16.600	16.600	16.600
BUIG Het uitkeringsbestand zal met 6% dalen. Dit is een gevolg van een toename in de uitstroom naar werk en van een integrale aanpak van de handhaving (1%). Daarnaast zal in 2021 de Rijksbijdrage Buig voor de betaling van uitkeringen en loonkostensubsidies hoger zijn dan waarmee nu in de begroting rekening is gehouden. Nu is rekening gehouden met een verlaging van het uitkeringsbestand van 4%, minimaal naar 5% ophogen (dus naast uitstroom door handhaving).	500.000	500.000	500.000	500.000
Culturele vorming Het budget kan met € 5.000 verlaagd worden. Er is nu budgetruimte/onderuitputting van dit budget. Deze verlaging levert geen benadeelden op.	5.000	5.000	5.000	5.000
Wet BUIG Advieskosten: op basis van werkelijke uitgaven 2018 en 2019 verlaagd.	22.000	22.000	22.000	22.000
Besluit Zelfstandigen Op basis van werkelijke uitgaven 2017, 2018 en 2019 verlaagd.	34.000	34.000	34.000	34.000
Vluchtelingen Op basis van werkelijke uitgaven 2017, 2018 en 2019 verlaagd.	15.000	15.000	15.000	15.000
Mantelzorgwaardering w.o. Pluim van € 75,- De pluim blijft € 75,- maar de verzilvering is lager dan het budget.	40.000	40.000	40.000	40.000
Jeugd bedrijfsvoering Op basis van werkelijke uitgaven 2017, 2018 en 2019 verlaagd.	10.000	10.000	10.000	10.000
Eigen bijdrage WMO Budget aangepast aan reëel te verwachten inkomsten.	60.000	60.000	60.000	60.000
Leerlingenvervoer Taakstelling bij nieuwe aanbesteding voor 2024				150.000
Totaal	**787.600**	**787.600**	**787.600**	**937.600**

Programma 8. Gezondheid en duurzaamheid

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Milieubeheer Voorlichtingskosten vanuit Milieubeheer voor milieucommunicatie/educatie. Vanaf 2021 minder budget om voorlichtingscampagnes te financieren.	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**

Programma 9. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Subsidie Onderhoud scholen - afbouwen in 4 jaar		38.000	77.000	115.000
Bouw- en woningtoezicht Jaarrekeningen laten zien dat de baten hoger geraamd kunnen worden.	2.000	2.000	2.000	2.000
Bestemmingsplannen Jaarrekeningen laten zien dat de lasten lager geraamd kunnen worden.	10.000	10.000	10.000	10.000
Maatschappelijk vastgoed. Verkoop Windmolen 110 vrijval kapitaallasten	27.000	27.000	27.000	27.000
Totaal	**39.000**	**77.000**	**116.000**	**154.000**

Nog niet ingedeelde opbrengsten in de programma's opgenomen lasten en baten

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Reclamebelasting in plaats van precario invoeren.	50.000	50.000	50.000	50.000
Budget voormalig personeel Jaarrekeningen laten zien dat budget niet volledig benodigd is.	30.000	30.000	30.000	30.000
OZB woningen Raming beter aansluiten op de woningbouwplanning Deze cijfers zijn gebaseerd op de oude woningbouw prognose (voorjaar 2019). Actualisatie vind plaats in het begrotingsproces.	240.000	240.000	550.000	660.000
Treasury – financieringsresultaat Er wordt aangesloten bij de huidige leningenportefeuille waarbij geen rekening wordt gehouden met het aantrekken van nieuwe geldleningen.	47.900	46.400	164.600	282.800
Onvoorzien verlagen De post Onvoorzien is wettelijk verplicht. De omvang van het budget is echter niet wettelijk vastgelegd. PZH hanteert als norm ongeveer een bedrag van € 1,- p/inw. Gezien de goede financiële positie en reserves hebben we voldoende buffers om onvoorziene kosten op te vangen.	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal	**392.900**	**391.400**	**819.600**	**1.047.800**

TOTAAL OVERIGE DEKKINGSVOORSTELLEN	**1.559.500**	**1.628.500**	**2.168.200**	**2.586.900**

Incidentele lasten t.l.v. reserves

Om het saldo van de begroting niet teveel te laten beïnvloeden door eenmalige, incidentele lasten kunnen deze worden gedekt uit de reserves, de incidentele baten.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Eneco gefaseerde afbouw dividend inkomsten in 8 jaar	612.500	525.000	437.500	350.000
Kapitaallasten reserve toekomstige investeringen		1.000.000	1.000.000	1.000.000
Opstellen wijkplan i.h.k.v. klimaatakkoord	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Dekking Dijkenvisie	10.000			
Dekking Tiny forest	37.500			
Transformatie Centrum Oost en ontwikkelen PC Hooftstraat	75.000			
Dekking evaluatie vlaktakssytematiek GRJR	1.200.000			
Dekking SPP	224.000	112.000		
Dekking baggeren haven	50.000	50.000	50.000	50.000
Dekking uitvoeren Groenvisie	300.000	300.000	300.000	300.000
Dekking incidentele lasten Mobiliteitsplan	65.000	75.000		
Inzet reserves	**3.574.000**	**3.062.000**	**2.787.500**	**2.700.000**

Financieel technische mogelijkheden

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Geen Indexatie / inflatiecorrectie toepassen	575.000	575.000	575.000	575.000
BTW doorberekenen via Afvalstoffenheffing	100.000	100.000	100.000	100.000
BTW doorberekenen via Rioolheffing	200.000	200.000	200.000	200.000
Totaal Financieel technische mogelijkheden	**875.000**	**875.000**	**875.000**	**875.000**

Onderzoek naar herfinanciering lang lopende geldleningen portefeuille. Dit kan tot lagere rentekosten leiden maar tegen een stevige afkoop ten laste van de algemene reserve.

9. VERLOOP ALGEMENE RESERVE

Onderstaand overzicht geeft een beeld van het verwachte verloop van de algemene reserve. Hiervoor hebben we op hoofdlijnen ook gekeken naar de nut en noodzaak van de andere (bestemmings-)reserves. De nota Reserves en voorzieningen wordt geactualiseerd in het 4e kwartaal 2020.
Als uitgangspunt hebben we het saldo gehanteerd van de algemene reserve per 31 december 2019 uit de jaarrekening 2019, aangevuld met de al geraamde meerjarige mutaties uit de begroting 2020-2023. Het is nog niet bekend wat de gevolgen zijn van de resultaatbestemming van de jaarrekening, vooral de doorgeschoven prestaties hebben effect op de algemene reserve, en de 1e tussenrapportage 2020. De begroting kent een structureel tekort, onder ander door de reserve in te zetten voor dekking van kapitaallasten kan dit incidentele geld structureel verlichting geven in de begroting. In deze Kadernota is een structurele dekking van kapitaallasten opgenomen van € 1 miljoen per jaar. Hiervoor is een kapitaallastenreserve nodig van ongeveer € 22,5 miljoen tot € 25 miljoen. Deze kapitaallasten reserve kan worden gevormd ten laste van de algemene reserve.

Omschrijving	Bedrag	Saldo	Jaar van besteding
Saldo Algemene reserve per Jaarrekening 2019	29.780.000		31-12-2019
geraamde mutaties cf begroting 2020-2023	-856.900		2020
geraamde mutaties cf begroting 2020-2023	-339.000		2021-2023
Resultaatbestemming jaarrekening 2019*	1.064.200		
1e Tussenrapportage 2020	-3.881.200		
		25.767.100	
Verkoopwinst Eneco	46.053.700		
		46.053.700	
Beschikbaar in Algemene reserve		**71.820.800**	
Inzet reserves			
Opstellen Dijkenvisie	-10.000		2021
Opstellen Kerkenvisie	-10.000		2020
Opstellen woonvisie incl. onderzoek nieuwe woonvormen	-45.000		2020
Klimaatadaptatie- onderzoek verbindingen watergangen	-25.000		2020
Tiny forests	-37.500		2021
Business case gemeente app.	-20.000		2020
Opstellen parkeernormen	-15.000		2020
Aanpassing vlaktakssytematiek GRJR	-1.200.000		2020/2021
BAR-bijdrage SPP	-336.000		2021/2022
Gefaseerde afbouw dividend inkomsten Eneco 8 jaar	-2.450.000		2021-2027
Baggeren haven	-950.000		
Uitvoeren Groenvisie in 5 jaar	-1.350.000		2020-2025
Ontwikkelperspectief Centrum incidentele kosten	-160.000		2020
Mobiliteitsplan incidentele lasten	-140.000		2021/2022
Transformatie Centrum Oost en ontwikkelen PC Hooftstraat	-150.000		2021/2022
Vorming van een kapitaallasten reserve	-22.500.000		
Storting in reserve Klimaatgelden (t.b.v. opstellen wijkplannen in de periode 2021-2024)	-4.000.000		2021/2024
		-33.353.500	
TOTAAL ALGEMENE RESERVES		**38.467.300**	

* Jaarrekening 2019, stand per 4 mei 2020. Accountantscontrole vindt plaats.

10. FINANCIEEL-TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN

Investeringen 2021-2024

Voor de begroting 2021 wordt volgens de nota Activabeleid 2016 een investeringslijst 2022-2024 opgesteld. Een realistische planning van deze investeringen moet leiden tot een evenwichtige spreiding over de planperiode. De kapitaallasten zijn gerekend vanaf 1 januari van het jaar ná oplevering van de investering.

Belastingen, heffingen en leges

Het uitgangspunt ten aanzien van tarieven van heffingen en leges is dat deze kostendekkend zijn.

Prijsstijging op uitgaven

De indexering - inflatie komt uit op 1,6% voor het begrotingsjaar 2021. Dit is gebaseerd op de prognoses van het Centraal Plan Bureau in het jaarlijks Centraal Economisch Plan 2021 uit maart 2020. Voor het meerjarenperspectief (2021-2024) wordt uitgegaan van constante prijzen (geen indexering).

Indexering tarieven

Belastingen en heffingen worden conform het tarievenbeleid met de inflatie gecorrigeerd.

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

De algemene uitkering in de begroting 2021 wordt berekend op basis van de meicirculaire 2020.

Gemeenschappelijke regelingen – indexering begroting 2021

Op 21 januari 2020 hebben wij, onder voorwaarde van een bestuurlijk gesprek over de jaarlijkse verhoging van de bijdragen aan de GR-en, ingestemd met de door de Kring van gemeentesecretarissen voorgestelde financiële kaders voor de op te stellen begrotingen door gemeenschappelijke regelingen VRR, OGZ-RR, DCMR en GRJR. Dit houdt een inflatiecorrectie in van 1,4% (inclusief nacalculatie over de jaren 2018-2020).
Voor de MRDH geldt een afwijkend percentage. Regio Haaglanden coördineert de indexering van de inwonersbijdrage aan het programma Economisch Vestigingsklimaat. Deze indexering uit op 2,8 % voor loonkosten en 1,92% voor de materiële kosten. De bijdrage per inwoner neemt per saldo toe met 1,43% van € 2,68 tot € 2,72.

Algemene reserve

In de Nota Reserves en Voorzieningen Ridderkerk 2016 - 2019 is als ondergrens van de algemene reserve € 20 miljoen opgenomen.

Rente

Marktrente financieringstekort

De marktrente voor het te berekenen financieringstekort wordt gebaseerd op de rente per 24 maart 2020 van een 20-jarige lening met jaarlijkse aflossing: 0,75%.

Rente grondexploitaties

In de Meerjarenprognose grondexploitaties (MPG) van maart 2020 zijn de laatste voorschriften uit BBV toegepast. Op basis van berekening in jaarrekening 2019 is in het MPG 2020 1,75% rente toegerekend aan de grondbedrijfcomplexen.

Omslagrente

Voor de berekening van de kapitaallasten over de investeringen wordt een rente aangehouden: 1,3%.

Dividend

In afwijking van de gebruikelijke lijn om de ramingen van dividend te baseren op het gemiddelde van dividendopbrengsten van de voorgaande 3 jaar worden de verwachte ontwikkelingen van de verbonden partijen betrokken bij de raming. In het kader van de energietransitie wordt het dividend Stedin naar beneden bijgesteld en zal het dividend BNG vanwege het lagere rendement op vermogen anders worden begroot. De gevolgen van de verkoop van de aandelen Eneco worden in de begroting 2021 verwerkt.

Financieel toezichtkader van de provincie

In maart 2019 hebben de provincies een Gemeenschappelijk Financieel Toetsingskader (GTK) 2020 voor de gemeenten gepubliceerd. Dit toetsingskader is in de plaats van het Gemeentelijke Toetsingskader 2014 gekomen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- meer uniformiteit in het toezicht en maatwerk per gemeente;
- risicogericht toezicht;
- proportioneel toezicht;
- transparantie.

De uitgangspunten voor repressief toezicht zijn echter ongewijzigd. Om voor repressief toezicht in aanmerking te komen moet:

1. de begroting 2021-2024 structureel en reëel in evenwicht zijn of als de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in 2024, het laatste jaar van de meerjarenraming, tot stand wordt gebracht;
2. de vastgestelde jaarrekening 2019 vóór 15 juli en de begroting 2021 vóór 15 november aan Gedeputeerde Staten zijn toegezonden.

Naast deze uitgangspunten geldt ook dat de jaarrekening 2019 structureel en reëel in evenwicht moet zijn. In het geval dat de jaarrekening niet structureel in evenwicht is moet het structureel tekort worden betrokken bij het onderzoek van de begroting 2021.
Met het ‘structureel en reëel evenwicht’, in bovenstaande punten, wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten. Reëel houdt dit in dat sprake is van volledige, realistische en haalbare ramingen.

In de begrotingscirculaire gemeenten 2021-2024 van de provinciaal toezichthouder worden deze eisen nog eens bevestigd. Verder laat de provincie weten bij de beoordeling extra aandacht te besteden aan de structurele begrotingspositie.

Over mogelijke bezuinigingen, ombuigingen en taakstellingen wordt gesteld dat deze ook voldoende onderbouwd moeten zijn met een reëel bezuinigingsplan. Daarmee wordt bedoeld dat het een aannemelijk plan is met voldoende zekerheid om de maatregelen tijdig en volledig te realiseren.

Voor de jaren 2022, 2023 en 2024 kan door de gemeente een stelpost ‘Uitkomst onderzoek jeugdzorg’ geraamd worden: per gemeente naar rato van de € 300 miljoen (extra middelen jeugdzorg 2021).

- Deze stelpost ‘Uitkomst onderzoek jeugdzorg’ kan als structureel opgenomen worden.
- Voorwaarde is dat daarnaast de gemeente zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten. Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven.